

Nhưng gì xảy ra gần đây, ông thấy hiện mình như một con người không tầm thường

GS Ngô Bảo Châu

Mấy hôm nay đọc hết một bài về Tiễn sĩ Cù Huy Hà Vũ nhưng không biết phải viết gì, vì nhưng bài viết về ông đã quá nhiều. Hôm qua, nhận được cái note “Vấn đề hải” từ blog “Thích học Toán” của Giáo sư Ngô Bảo Châu và Tiễn sĩ Vũ, cảm thấy không thể không viết vài lời để nói lên những suy nghĩ của mình.

Bắt đầu bài viết ngắn của mình, giáo sư Châu nói rằng: “Tôi vẫn không được biết hàm ý ông Cù Huy Hà Vũ. Nhưng lý lẽ ông đưa ra tôi cũng không thấy có tính thuyết phục để biết. Nhưng với những gì xảy ra gần đây, ông thấy hiện mình như một con người không tầm thường”. Mặc dù tôi cũng muốn nói rằng tôi không được biết hàm ý giáo sư Ngô Bảo Châu, và vì thế không biết lòng người mà chỉ phải dựa vào những không thể viết một bài phản biện bài viết của ông.

Ngay từ lúc bắt đầu cái note này của ông, tôi cảm nhận mình đang đọc một bài báo của một nhà báo New York Times, chứ không phải là của một người Việt Nam. Ông đã viết với giọng văn quá khách quan đến nỗi tôi cảm thấy ông là một người “ngoài cuộc”, nghĩa là ông đứng trên lập trường của một người không gắn với cuộc sống, sinh mệnh và trách nhiệm của mình với cái đất nước này. Có lẽ lúc viết ông chỉ nhằm viết sao cho nó khách quan, không bị quan điểm chính trị chi phối. Nhưng đối với một người viết, tôi nghĩ điều quan trọng là mình làm sao để đi đến một cái quan điểm chứ quan của mình với tình thế tồn tại trong xã hội và trách nhiệm, vậy là đủ. Thốt sự tôi chia sẻ với bạn khi giáo sư Châu cho rằng: “Nhưng lý lẽ ông (Ts Hà Vũ) đưa ra tôi (Gs Châu) cũng không thấy có tính thuyết phục để bác bỏ”. Câu này hơi mâu thuẫn với câu tiếp theo: “Nhưng với những gì xảy ra gần đây, ông thấy mình như một con người không tìm thấy”. Và nếu không phải là mâu thuẫn thì sự kết hợp của hai câu này cũng tạo cho người đọc cái cảm tưởng có căn cứ rằng ông Châu không đồng ý với những hành động của Tiệp Khắc Hà Vũ mang nhuệng tinh thần dũng cảm và lòng nhân hậu là tính hợp lý và trí tuệ.

Tôi không nghĩ như giáo sư Châu, qua những sự kiện nổi bật liên quan đến Tiệp Khắc Vũ từ trước đến nay, chúng ta có thể thấy những việc ông đã làm không những sáng suốt, hợp pháp, hợp lòng người, mà còn thể hiện hài hòa tinh thần trách nhiệm với lòng yêu nước, lòng nhân ái với đồng bào của một sĩ phu. Thế đấy mà vài hành động nổi bật mà Tiệp Khắc Vũ đã làm trong sự soi sáng của trí tuệ và lòng can đảm.

Ngày 11 tháng 6 năm 2009, ông gửi đến kiến TT Nguyễn Tấn Dũng với việc ký quyết định cho phép Trung Quốc khai thác quặng bauxite Tây Nguyên. Trong việc này ông đã hoàn toàn đúng khi cho rằng ông Dũng đã làm đúng quy định và vi phạm pháp luật khi ký quyết định mà không thông qua Quốc hội. Theo luật Bảo vệ Môi trường của Việt Nam, những dự án cấp tỉnh, vùng như dự án bauxite Tây Nguyên trước khi được cho phép thực hiện, chủ dự án phải lập báo cáo Đánh giá môi trường chi phí cùng với thẩm định lập báo cáo, thẩm định và phê duyệt báo cáo rút gọn lập. Trong đó, sự tham gia của các tầng lớp dân chúng, để biết là các chuyên gia về môi trường đóng vai trò cố vấn quan trọng và không thể thiếu trong Hội đồng thẩm định báo cáo này. Mọi phê duyệt của cơ quan chức năng phải đưa vào kết quả thẩm định của Hội đồng thẩm định. Nhưng ông Nguyễn Tấn Dũng đã ký quyết định mà không có bất cứ báo cáo Đánh giá môi trường chi phí nào. Ngoài ra ông ta còn vi phạm một số luật khác. Với tư cách là một công dân, ông Vũ có quyền kiến nghị thay đổi.

Sau thẩm định của Ủy ban Hungary, tất cả chúng ta đều có lý do vững chắc để khẳng định việc phê duyệt dự án bauxite của Nhóm bauxite Việt Nam, mà ông Vũ là chủ nhân luật pháp là việc làm hoàn toàn chính đáng, hợp pháp và với tinh thần trách nhiệm công dân cao.

Ngày 14/9/2010 Tißn sĩ Hà Vũ ß có đßn kißn TT Nguyßn tßn Dũng vß vißc ban hành Nghß đßnh sß 136/2006/NĐ-CP cßm công dân khißu nßi tßp thß, trái Hißn pháp và Pháp lußt.

Cũng trong năm 2009, ông Cù Huy Hà Vũ đã vißt bài tß cáo Tòa án Đßng đã vi phßm nhân quyßn nghiêm trọng khi mang tßng Trßn Văn Thanh đang bß hôn mê do tai bißn ra xét xß, đßng hß cách chßc và truy tß ông Chánh án Tòa án Đßng Nguyßn Văn Qußn vß “tßi làm nhßc ngßi khác” và “tßi ép bußc nhân viên tß pháp làm trái pháp lußt”.

Rßi cũng trong năm 2010, văn phòng lußt sß cßa hai vß chßng ông đã đßng cßm nhßn lßi bào chßa cho sáu giáo dân Cßn Đßu bß truy tß vßi tßi danh “chßng ngßi thi hành công vß và gây rßi trßt tß công cßng”. Ông Vũ cũng nhißu lßn trß lßi phßng vßn trên các đài thußc kênh thông tin tß do, yêu cßu xóa bß Đßi u 4 Hißn pháp, tß cáo nhà cßm quyßn Vißt Nam vi phßm các quyßn tß do dân chß cßa công dân mà cß thß là tß cáo Phó Tßng Cßc trßng Tßng Cßc An ninh Trung tßng Vũ Hßi Trißu vß tuyên bß cßa ông Vũ Hßi Trißu đã đánh sßp 300 trang mßng.

Đß là vài sß kißn nßi bßt liên quan đßn hoßt đßng đßu tranh bßo vß môi trßng và nhân quyßn cßa tißn sĩ Cù Huy Hà Vũ. Nhßng vißc ông làm đßu đßa trên lußt pháp (dù nßn lußt pháp Vißt Nam hißn nay còn vô sß đßi u đáng nói), hßp nhân tâm và đßng vßi thông lß qußc tß. Thß hßi khßp Vißt Nam này, có mßy ngßi dßm làm nhßng vißc trßng đßi vßi trí thßc phong phú và tßm lòng rßng rãi nhß ông. Vßy mà không hißu giáo sß Ngô Bßo Châu đã có ý gì khi nói: “Nhßng lý lß ông đßa ra tôi cũng không thßy có tính thuyßt phßc đßc bißt”?

Trong phiên tòa 4/4 vßa qua, Hßi đßng xét xß vß án ông Cù Huy Hà Vũ đã vi phßm trßng trßn đßi u 214 Bß lußt tß tßng hình sß Vißt Nam khi hß tß chßi công bß các tài lißu đßc cho là chßng cß chßng lßi ông Vũ. Vß đßi u này giáo sß Châu cho rßng, hß cßu thß, “làm cho xong vißc” và sß hßi tranh lußn.

Thß nhßt, tôi đßng ý vßi ông giáo sß khi ông cho rßng ß đây có sß sß hßi tranh lußn. Nhßng có lß ông chßa nói đßy đß khi cho rßng Hßi đßng xét xß sß tranh lußn. Hßi đßng xét xß là ngßi cßa chß đß, trßc phiên tòa, hß là ngßi đßi dißn cho chß đß, nói lên tißng nói và bßo vß quyßn lßi chß đß. Vßy thì khi hß sß hßi tranh lußn thì đßi u đß cũng có nghĩa là cái chß đß này sß hßi. Vß cß mßt lý lußn tß tßng lßn thßc tißn khách quan, sß tßn tßi cßa chß đß này là cß mßt đßi u nghßch lý to lßn. Có ai không sß hßi khi công lý, lòng ngßi và sß thßt không đßng vß phía mình, dù kß đß có trong tay hàng ngàn đßi bác, xe tăng, và hàng trißu Công an, Quân đßi? Có ai không sß hßi khi đßi dißn vßi mßt nhân cách lßn, mßt con ngßi đßi dißn cho lòng dân, cho sß tißn bß, đã tranh đßu hßt mình cho công lý và sß thßt, đßc bißt là khi gßn đây mßt sß chß đß đßc

tài liệu nội tßp đß khi sß tßn tßi không hßp lòng dân cßa hß đß đßn đßn đßng cußi? Cß chß đß này đß, đßng và sß sß hßi nhßng ngß i con đßt Vißt đßy tài năng trí tuß và có đß cß sß can trßng nhß ông Vũ, chß không chß có mßy ông Thßm phán và Hßi thßm tßp riu.

Thß hai, tôi không thß nào đßng ý khi giáo sß Ngô Bßo Châu cho rßng, Hßi đßng xét xß đß cßu thß trong vißc xét xß. Hß không hß cßu thß, thßm chí còn rßt cßn thßn, bßng chßng là hß đß đßi ngày xét xß tß 24/3 sang 4/4. Hßn nßa, tßt cß mßi dißn tißn và kßt quß bßt cß mßt phiên tòa nào ß Vißt Nam hißn nay, đßc bißt là các phiên tòa liên quan đßn chính trß đßu đßc xem xét ß hßu trßng rßt cßn thßn, nghĩa là mßi thß đß đßc sßp xßp và quyßt đßnh ß hßu trßng trßc khi phiên tòa bßt đßu. Các phiên tòa chß là mßt màn kßch, mßt trò hß công lý dißn ra cho công lußn xem chßi. Hãy suy xét bßng tß duy logic đß thßy rßng ngß i ta không cßu thß nhß giáo sß Châu nói. Trßc tißn, Hßi đßng xét xß là ngß i phßc vß (và có liên đßi quyßn lßi vßi) chß đß, làm sao hß cßu thß khi xét xß mßt vß án liên quan đßn uy tín và đßng chßm nghiêm trßng đßn quyßn lßi chß đß? Thß nßa, khi bßt cß vißc gì đßc sßp xßp tß trßc thì chß cßn nó luôn đßc xem xét cßn thßn bßi nhißu ngß i vßi sß chß đßo thßng nhßt tß cßp trên; chß khi nào mßt phiên tòa đßc dißn tißn tß nhiên (nhß các phiên tòa đßi hß thßng Thông lußt Anh- Mß chßng hßn), không có sßp đßt trßc thì khi sai sót xßy ra chúng ta mßi có thß quy kßt cho trình đß chuyên môn và mßc đß cßn thßn cßa Thßm phán. Theo tôi, phiên tòa xß tißn sß Cù Huy Hà Vũ đßc chußn bß cß kß công phu, không nhßng trong phiên tòa mà cß ngoài phiên tòa Công an dày đßc, kißm soát mßi bißu hißn cßa ngß i dân đßn xem, và đß có rßt nhißu ngß i bß bßt, bß đánh...(theo RFA). Nhà cßm quyßn Vißt Nam đß thßm đßnh và tiên lißu kß lßng vß phßn ßng cßa ngß i dân trong nßc cũng nhß cßng đßng qußc tß đß đßi phó.

Tißp theo giáo sß Châu cho rßng: “Trong trßng hßp này, rßt nên tßo đßiu kißn cho ông ta (quan tòa) chuyßn sang công tác khác, phù hßp hßn”. Cách chß cß mßt hai ngß i có lßi chß là sß gißi quyßt bß nßi, hß chß nhß nhßng “con dß tß thßn” cßa chß đß (lâu nay phßng pháp này thßng đßc nhà cßm quyßn Vißt Nam dùng khi có scandals). Sß ra đi cßa hß tßo sß chính danh ßo, sß chính danh mß dân cho nhßng ngß i còn tißp tßc cßm quyßn. Vßy thì sß ra đi này có gißi quyßt đßc tßn gßc vßn đß hay không? Hßi cũng là đß trß lßi!

Giáo sß Ngô Bßo Châu đß vißt mßt câu kßt khá ßn tßng: “Không thß lßy sß cßu thß và sß sß hßi làm phßng pháp bßo vß chß đß”. Câu nói này thßt hay và có gì đó mang hßi hßng trißt lý nhßng thißt nghĩ nhßng ngß i cßng sßn tß trßc nay chßa bao giß bßt cßn vßi sß sßng còn cßa mình. Thay vì nói đßiu này vßi Hßi đßng xét xß phiên tòa 4/4, giáo sß Châu nên nói đßiu này (trßc cßm tß “sß cßu thß”) vßi Bß chính trß và nhßng ngß i cßm quyßn chớp bu thì tßt hßn. Tôi thßy thßt không công bßng khi cß đß lßi cho mßy ông Thßm phán và Hßi thßm.

Là mßt ngß i còn quá trß, thßt sß tôi không tß tin lßm vßi vißc vißt phßn bißn nhßm vào mßt cá

nhân, h&n n&a lài là m&t cá nhân nhi&u thành t&u và uy tín nh& giáo s& Châu. Th& nh&ng, m&&n lài ông, tôi mu&n nói r&ng chúng ta không nên s& hãi tranh lu&n. B&i s& th&t có th& là nhi&u m&nh ghép, ch& không nh&t thi&t ph&i là đúng hay sai. Tranh lu&n giúp chúng ta tìm ra nhi&u m&nh ghép c&a chân lý, do đó vi&c ti&p c&n nó s& d& dàng h&n. Và chân lý đ&t đ&c thông qua lý lu&n luôn là th& c&n thi&t đ& t&o nên s& canh tân ngo&n m&c trong m&i lĩnh v&c: chính tr&, văn hóa, xã h&i, khoa h&c...